

Třídící znak							
2	3	0	2	4	1	8	0

**ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ  
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY  
ze dne 27. listopadu 2024**

**k vyhodnocení nastavení sazby proticyklické kapitálové  
rezervy pro Českou republiku – listopad 2024**

**I.**

**Účel úředního sdělení**

Česká národní banka (dále jen „ČNB“) podle § 12o odst. 4 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a § 8al odst. 4 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) vyhodnocuje míru cyklického systémového rizika. Na základě tohoto vyhodnocení ČNB může stanovit nebo změnit sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku prostřednictvím vydání opatření obecné povahy podle § 12o odst. 6 zákona o bankách a § 8al odst. 6 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Vzhledem k tomu, že na základě vyhodnocení provedeného v listopadu 2024 nedochází ke změně sazby proticyklické kapitálové rezervy a tedy ani k vydání opatření obecné povahy, zveřejňuje ČNB odůvodnění ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku na nezměněné úrovni prostřednictvím úředního sdělení.

**II.**

**Odůvodnění ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy**

1. ČNB při vyhodnocování míry cyklického systémového rizika a rozhodování o sazbě proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku přihlíží k orientačnímu ukazateli proticyklické kapitálové rezervy vypočtenému podle § 12o odst. 2 a 3 zákona o bankách a § 8al odst. 2 a 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, k doporučením vydaným Evropskou radou pro systémová rizika (dále jen „ESRB“) a ukazatelům, které mohou značit růst systémového rizika.
2. Podle § 12o odst. 2 a 3 zákona o bankách a § 8al odst. 2 a 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je základem pro výpočet orientačního ukazatele odchylka poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu od dlouhodobého trendu. Hodnota poměru poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu v druhém čtvrtletí 2024 činila 90,9 % a příslušná odchylka od dlouhodobého trendu dosáhla -5,9 procentního bodu.<sup>1</sup> Této hodnotě odpovídá referenční sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0 %. Dodatečná odchylka<sup>2</sup>,

<sup>1</sup> Podle doporučení ESRB/2014/1 (Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates) je za objem úvěrů považována hodnota veškerých úvěrů poskytnutých soukromému sektoru (sektor nefinančních podniků, sektor domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem), která je zvýšena o objem dluhopisů emitovaných domácím nefinančním soukromým sektorem. Pro výpočet dlouhodobého trendu poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu je použita časová řada za období od prvního čtvrtletí 1995 do druhého čtvrtletí 2024 a Hodrickův-Prescottův filtr s parametrem vyhlazení ( $\lambda$ ) 400 000.

<sup>2</sup> Dodatečná odchylka, nazývaná expanzivní úvěrová mezera, je vypočtena jako rozdíl mezi aktuální hodnotou poměru bankovních úvěrů a hrubé přidané hodnoty soukromého nefinančního sektoru a dosaženým minimem uvedeného poměru v posledních 8 čtvrtletích.

- kteřá vychází z doporučení ESRB (část B, odst. 2) a lépe zohledňuje specifika hospodářství v ČR, dosáhla v druhém čtvrtletí 2024 výše 0,52 p. b. a implikuje hodnotu referenční sazby 0 %.
3. ČNB v reakci na doporučení ESRB prostřednictvím svých publikací (zejména Zprávy o finanční stabilitě) opakovaně zdůrazňovala, že velikost odchylek uvedených v bodě 2 nepovažuje za spolehlivé vodítko pro určení pozice domácí ekonomiky ve finančním cyklu a stanovení výše sazby. ČNB upřednostňuje přístup, který vychází z komplexního posouzení vývoje ukazatelů značících růst systémového rizika podle § 12o odst. 4 zákona o bankách a § 8a odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.<sup>3</sup>
  4. Mezi hlavní sledované ukazatele patří indikátor finančního cyklu (IFC). Jeho nárůst potvrdil, že ekonomika se během roku 2024 přesunula do růstové fáze finančního cyklu. Vývoj IFC byl tažen primárně obnoveným růstem objemu čistých nových úvěrů domácnostem na bydlení. Jejich objem v průběhu třetího čtvrtletí roku 2024 nominálně zrychlil k hranici 24 mld. Kč za měsíc, čímž se dostal nad dlouhodobý průměr 2016-2023 (19 mld. Kč). Objem čistých nově sjednaných úvěrů domácnostem na spotřebu ve třetím čtvrtletí 2024 zůstal nominálně mírně zvýšený poblíž 11 mld. Kč za měsíc a tudíž rovněž nad dlouhodobým průměrem (7,3 mld. Kč). Tento vývoj byl doprovázen mírným růstem meziročního tempa růstu stavu úvěrů domácnostem.<sup>4</sup> V reálném vyjádření, tj. po vztažení objemu nových objemů úvěrů k nominálním příjmům domácností se z hlediska rychlosti zadlužování sektor domácností nacházel stále mírně pod historickým průměrem, přičemž poměr ročního objemu nových úvěrů domácnostem a ročního hrubého disponibilního důchodu k 30. 6. 2024 činil 14,2 % (oproti lokálnímu maximu 23,7 % dosaženému ke konci roku 2021 a poslednímu minimu ke konci 2019 ve výši 15,2 %). Objem čistých nově sjednaných úvěrů nefinančním podnikům si zachoval rostoucí trend, avšak s výrazně nižší dynamikou než u domácností. Na konci třetího čtvrtletí 2024 se objem čistých nově sjednaných úvěrů nacházel na úrovni 52 mld. Kč za měsíc (průměr 2016-2023: 53,4 mld. Kč). V případě reálného vyjádření zůstávala rychlost přijímání nových bankovních úvěrů nefinančními podniky na historických minimech, přičemž k 30. 6. 2024 roční úhrn nově načerpaných úvěrů činil 46,5 % ročního hrubého provozního přebytku (oproti předchozímu maximu 65,7 % z roku 2022). Dynamika úvěrů nefinančním podnikům tak působila i nadále na růst IFC velmi mírně. Celková úvěrová dynamika se zatím projevuje v míře zadlužení jednotlivých sektorů rovněž mírně.<sup>5</sup> Ceny obytných nemovitostí začaly opět růst a transakční aktivita se navrácí k dlouhodobě průměrným hodnotám. Cenová dynamika těchto nemovitostí dosáhla ve druhém čtvrtletí kladných hodnot, kdy meziroční změna indexu transakčních cen činila 4,1 %. Obrat v cyklu probíhá rovněž i v sektoru domácích komerčních nemovitostí. Celkový rozsah cyklických rizik v bilancích bank lze vnímat i nadále jako relevantní, a to i ve vztahu ke skutečné tvorbě opravných položek a vyšší poměru opravných položek a celkových úvěrů. Relevanci naakumulovaných rizik a jejich možného obnoveného nárůstu v podmínkách vstupu ekonomiky do růstové fáze finančního cyklu naznačuje pozvolna rostoucí tříměsíční míra selhání, která u úvěrů domácnostem na bydlení dosáhla k 30. 6. 2024 hodnoty 0,21 %, u úvěrů na spotřebu 0,88 % a u úvěrů nefinančním podnikům 0,41 %. Nově dosažené hodnoty jsou vyšší než v období 2021–2023, avšak v porovnání s úrovněmi před rokem 2020 nadále podprůměrné a je možné je interpretovat jako návrat na „běžné“ úrovně rostoucího úvěrového trhu. Objem potenciálních neočekávaných cyklických úvěrových ztrát by dle odhadu ČNB dosáhl výše 16,9 mld. Kč. Zdrojem systémového rizika zůstávají i cyklicky snížené rizikové váhy u úvěrových portfolií bank s přístupem IRB. Zhoršení rizikových parametrů vlivem výrazně nepříznivého cyklického vývoje by vedlo k nárůstu

<sup>3</sup> Metodický rámec ČNB ke stanovování sazby proticyklické kapitálové rezervy je představen v dokumentu [Přístup ČNB ke stanovování proticyklické kapitálové rezervy](#).

<sup>4</sup> Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů domácnostem na bydlení k 30. 9. 2024 dosáhlo 4,3 %. Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů domácnostem na spotřebu dosáhlo 8,8 %. Objem bankovních úvěrů nefinančním podnikům k 30. 9. 2024 meziročně vzrostl o 6,8 %.

<sup>5</sup> Poměr stavu bankovních úvěrů domácnostem na hrubém disponibilním důchodu činil k 30. 6. 2024 51,5 %, což je o zhruba 5 p. b. méně než v letech 2021–2022. Poměr stavu bankovních úvěrů nefinančním podnikům na hrubém provozním přebytku činil k 30. 6. 2024 68,6 %, což je o více než 11 p. b. méně než v předchozích letech.

rizikových vah a zprostředkovaně také kapitálového požadavku v absolutním vyjádření. Tento nárůst by měla proticyklická kapitálová rezerva také pokrývat. Výše kapitálu potřebná pro pokrytí poklesu kapitálového poměru v důsledku možného cyklického nárůstu rizikových vah dle odhadu ČNB činí 26,9 mld. Kč. Celkový dodatečný kapitál potřebný k pokrytí neočekávaných cyklických úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah tak činí 43,8 mld. Kč, čemuž odpovídá sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 1,42 %.

5. Na základě výše uvedeného hodnocení rozhodla bankovní rada ČNB z důvodu zajištění odolnosti bankovního sektoru o ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy na úrovni 1,25 %. Ponechání sazby beze změny i přes mírný nárůst úrovně indikované kvantitativními metodami odráží teprve nedávný vstup ekonomiky do růstové fáze finančního cyklu a související nejistotu ohledně rychlosti a persistence oživení úvěrové dynamiky. Nastavená sazba je zároveň nad 1% standardní sazbou, která by dle odhadů ČNB měla dostatečně krýt běžné úrovně cyklických rizik přijímaných v ranně růstové fázi finančního cyklu.
6. Okolnosti a podmínky popsané v bodech 4. a 5. dávají ČNB prostor pro vyhodnocení dalšího makrofinančního vývoje s ohledem na domácí a globální nejistoty a rizika podzimní prognózy ČNB. V případě pokračování posunu ekonomiky v růstové fázi finančního cyklu je ČNB připravena sazbu proticyklické kapitálové rezervy zvýšit.

### III. Závěrečná ustanovení

Toto úřední sdělení bylo zveřejněno 13. prosince 2024.

Člen bankovní rady:  
PhDr. Jakub Seidler, Ph.D. v. r.